

's-Hertogenbosch, Tilburg, 13 maart 2019

Geachte leden van Provinciale Staten,

In de afgelopen maanden hebben BrabantKennis, BrabantAdvies, Telos en de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij intensief samengewerkt om een Barometer Brabantse Concurrentiekracht te ontwikkelen. Deze Barometer brengt de concurrentiekracht van onze provincie op een vernieuwende manier in beeld. De Barometer hebben wij op 1 februari 2019 tijdens uw Themabijeenkomst over duurzame economie op hoofdlijnen gepresenteerd. Wij hebben toen ook aangekondigd dat wij de Barometer in de vorm van een e-zine openbaar maken. Hierbij bieden wij u met genoegen het e-zine aan.

Wij gaan in deze aanbiedingsbrief tevens op de vragen over de Barometer in, die u tijdens de Themabijeenkomst aan ons hebt gesteld. De vragen worden in de bijlage bij deze brief afzonderlijk behandeld. In deze brief beperken we ons tot observaties over het doel en de reikwijdte van de Barometer.

Wij hebben de barometer ontwikkeld om in een leemte te voorzien. We hebben in Brabant op dit moment namelijk geen systematische en dynamische meting van onze concurrentiekracht, gebaseerd op indicatoren die nuttig kunnen zijn voor een bestuurlijk en beleidsmatig handelingsperspectief.

Concurrentiekracht definiëren we als *het vermogen om een duurzame, inclusieve en innovatiegedreven economie te realiseren*. De Barometer bestaat uit een sociale, een economische en een omgevingscirkel die in elkaar grijpen en tezamen de Brabantse concurrentiekracht omvatten. Op basis van dit model hebben wij een set van 15 indicatoren geselecteerd die in samenhang met elkaar een beeld geven van de actuele stand van de concurrentiekracht van Brabant.

We pretenderen niet compleet en uitputtend te zijn. Iedere monitor of barometer is gebaseerd op keuzes en een beperkt aantal bronnen. Er is daardoor altijd ruimte om de Barometer door te ontwikkelen. Bovendien kunnen er publicaties en bronnen naast gelegd worden. In de context van onze Barometer zijn dat bijvoorbeeld het Sociaal Economisch Beeld van Brabant, de Duurzaamheidsbalans van Brabant en de longread over demografische ontwikkelingen die BrabantKennis aan het maken is.

We beperken ons in de Barometer bovendien tot feiten en cijfers. Wij hebben wel de hoop en verwachting dat beleidsmakers geholpen zijn met deze feiten en cijfers om het debat te voeden en er beleid op te baseren.

Wij willen last but not least benadrukken dat de kracht van de Barometer schuilt in de herhaling. Het is niet de foto, maar de film die inzicht geeft in de ontwikkeling van onze concurrentiekracht. De eerste versie van de Barometer die wij in het e-zine presenteren is een voorzet, een prototype. Wij bevelen van harte aan dat de Provincie in de nieuwe bestuursperiode de handschoen oppakt en de Brabantse concurrentiekracht systematisch gaat monitoren.

U kunt het e-zine lezen op: <http://bom.instantmagazine.com/bom-special-issue/barometer/>
Wij wensen u veel leesplezier en inspiratie.

Joks Janssen, directeur BrabantKennis

Ivka Orbon, directeur BrabantAdvies

John Dagevos, directeur Telos

Jan Pelle, directeur Brabantse Ontwikkelings Maatschappij

Bijlage bij de aanbiedingsbrief van het e-zine over de Barometer Brabantse Concurrentiekracht: antwoorden op de vragen die zijn gesteld tijdens de Themabijeenkomst over duurzame economie op 1 februari 2019

Politieke partij	Vraag/statement	Antwoord/reactie
PvdA	Bij het onderdeel sociaal is er de indicator opleidingsniveau, die is relatief laag o.b.v. het percentage HBO- en WO-opgeleiden. Maar er is in Brabant een tekort aan vakmensen. Is dit dan wel de juiste indicator?	In de Agenda van Brabant ambieert Brabant een top kennis en innovatie regio te zijn. Een in 2010 geformuleerde ambitie die nog steeds actueel is. Daarom hebben we voor de betreffende invulling van deze indicator gekozen. Dat wil niet zeggen dat we geen oog hebben voor het tekort aan vakmensen op alle niveaus. Zie hiervoor de indicator “banen”.
GroenLinks	In Brabant blijven publieke R&D-investeringen achter, wat kun je daaraan doen?	De Barometer beperkt zich tot een analytische weergave van de indicator, d.w.z. de constatering dat publieke investeringen in R&D achterblijven. De belangrijkste financier van publieke R&D is de Rijksoverheid. De provincie heeft niet de positie om structureel een soortgelijke rol te spelen, maar met gerichte inspanningen lukt het soms om extra publieke R&D-investeringen in Brabant te realiseren. Concrete voorbeelden zijn Differ in Eindhoven; TNO/VITO in Bergen op Zoom en JADS in ‘s-Hertogenbosch. Daarnaast wordt via de Regiodeal Brainport een impuls gegeven aan de publieke R&D via de Eindhoven Engine en Fotonica.
GroenLinks	M.b.t. de indicator arbeidsmarkt: die is heel specifiek gemaakt. De dynamiek van de arbeidsmarkt als geheel missen we hierdoor. Aspecten als de kwaliteit van banen en kwalitatieve vraag/aanbod discrepanties.	We zijn het met de vraagsteller eens dat deze indicator te specifiek is ingevuld. Daarom hebben we de invulling van de indicator vervangen door cijfers over spanning op de arbeidsmarkt.
GroenLinks	Luchtkwaliteit is ook heel specifiek gemaakt. De Wereld Gezondheids Organisatie heeft ook een indicator. Kan die worden meegenomen?	We pretenderen niet compleet en uitputtend te zijn. Iedere monitor of barometer is gebaseerd op keuzes en een beperkt aantal bronnen. Er is daardoor altijd ruimte om de Barometer door te ontwikkelen (na de huidige “prototype fase”). Bovendien kunnen er publicaties en bronnen naast gelegd worden. De WHO is zo’n aanvullende bron met advieswaarden ten aanzien van luchtkwaliteit.
GroenLinks	We missen bij omgeving de bodem en waterkwaliteit. Is het mogelijk om "Brabant in Zicht" te integreren in de	We pretenderen niet compleet en uitputtend te zijn. Iedere monitor of barometer is gebaseerd op keuzes en een beperkt aantal bronnen. Er is daardoor altijd ruimte om de Barometer door te ontwikkelen (na de huidige “prototype fase”). Bovendien kunnen er publicaties en bronnen naast gelegd worden. In dit geval de Duurzaamheidsbalans van Brabant. Gelet op de gedegen analyse in de duurzaamheidsbalans ambiëren we geen integratie van ‘Brabant in Zicht’.

	doorontwikkeling van de Barometer?	
GroenLinks	Bereikbaarheid: hoe ziet het met de ondergemiddeldheid van de nabijheid van uitvalswegen en stations. Misschien zit daar variatie in?	M.b.t. de afstand tot een hoofdverkeersweg neemt Noord-Brabant de 11^e plek in met gemiddeld 2,1 km reisafstand. Alleen in Friesland is deze afstand hoger. M.b.t. afstand tot een regulier treinstation neemt Noord-Brabant plek 8 in (circa 6 km), een grotere afstand dan het Nederlands gemiddelde. M.b.t. afstand tot een 'belangrijk overstapstation (CBS-definitie) neem Noord-Brabant plek 6 in (circa 8 km), vergelijkbaar met het Nederlands gemiddelde.
GroenLinks	Demografie: is het zo dat de "as A2" booming is en de rest zorgelijk?	De ontwikkeling van de demografische druk (gecombineerde cijfers vergroening-vergrijzing) is in de gehele provincie negatief (toename verhouding ouderen t.o.v. jongeren). Specifiek mbt braindrain (vertrek hoogopgeleiden) valt op dat deze in de regio's West-Noord-Brabant en Noordoost-Noord-Brabant het hoogst is. Voor verdere inzichten over de Brabantse demografie wordt verwezen naar het e-zine. Daarnaast heeft BrabantKennis een longread in ontwikkeling ("Wat is er aan de rand?") over demografische ontwikkelingen die binnenkort wordt gepubliceerd.
Groep van Overveld	Welke invloed hebben wij zelf in Brabant op de luchtkwaliteit?	De Barometer beperkt zich tot een analytische weergave van de indicator, in dit geval beschrijving van de luchtkwaliteit. Fijnstof is een milieufactor met een grote invloed op onze gezondheid. Met name de Brabantse landbouw, het verkeer en de industrie stoten fijnstof uit. We kunnen echter slechts een deel van onze luchtkwaliteit beïnvloeden. Zo heeft ook het buitenland invloed op de kwaliteit van onze lucht. Voor meer informatie over de relevante factoren zie pagina 31 van het volgende rapport: https://www.gezondheidsraad.nl/binaries/gezondheidsraad/documenten/adviezen/2018/01/23/gezondheidswinst-door-schonere-lucht/Gezondheidswinst+door+schonere+lucht+pro.pdf
D66	Jeugd verlaat Brabant: hebben we daar een gedetailleerder beeld van? Wie zijn het, van welke niveaus?	Voor enkele inzichten over de Brabantse demografie wordt verwezen naar het e-zine. Daarnaast heeft BrabantKennis een longread in ontwikkeling ("Wat is er aan de rand?") over demografische ontwikkelingen die binnenkort wordt gepubliceerd.
CDA	De arbeidsproductiviteit loopt terug, graag een nadere toelichting hierop.	Het klopt dat de arbeidsproductiviteit minder groeit. Deze ontwikkeling doet zich voor in de hele westerse wereld. https://www.cpb.nl/publicatie/de-vertraging-van-de-productiviteit-feiten-voor-nederland Volgens het CPB zijn aanwijzingen, hoewel geen hard bewijs, dat deze vertraging komt door een terugkeer naar 'normale' productiviteitsgroei na de "ICT boom" in de late jaren negentig. Brabant kent relatief veel industrie en logistiek en die kennen een relatief hoge productiviteitsgroei: https://insights.abnamro.nl/2018/03/nederlandse-arbeidsproductiviteit-ver-boven-europees-gemiddelde/

		Tussen 2010 en 2016 steeg de provinciale arbeidsproductiviteit (gemeten in de arbeidsproductiviteit per gewerkt uur in euro's) met 12,4%; gemiddeld 2,4% per jaar. In Nederland was er in dezelfde periode sprake van een afname van gemiddeld 1,1% per jaar. Qua ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit is Noord-Brabant onbetwiste koploper in Nederland. Niet alleen over deze 5 jaar, maar zelfs over de afgelopen twintig jaar, dankzij de kennis- en technologietoename in Noord-Brabant.
CDA	Globalisering is belangrijk, maar dat zien we niet zo terug in de opzet van de Barometer.	Globalisering is geen indicator voor concurrentiekracht an sich. Alle indicatoren samen geven een beeld van de concurrentiekracht van Brabant in een globaliserende wereld. Van een aantal indicatoren zijn internationaal vergelijkende gegevens beschikbaar. Waar mogelijk hebben we die bij de beschrijvingen van de indicatoren gebruikt (zie het e-zine).
VVD	Op welke wijze hebben de gelden die vanuit het beleid zijn ingezet geleid tot booming Brabant?	Voor beantwoording van deze vraag is een effect- of impactmeting van (provinciaal) beleid nodig, waarmee het doelbereik in beeld kan worden gebracht. Dat valt buiten het bereik van onze Barometer. Wij hebben wel de hoop en verwachting dat beleidsmakers geholpen zijn met de door ons verzamelde feiten en cijfers om het debat te voeden en er beleid op te baseren.